

Päivittäistavarakauppa ry:n ja Kaupan liiton lausunto luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi päivittäistavarakauppapalveluiden tukemisesta monipalvelukeskuksina harvaan asutuilla maaseutualueilla vuosina 2019-2020

Maa- ja metsätalousministeriö on pyytänyt Päivittäistavarakauppa ry:ltä ja Kaupan liitolta lausuntoa otsikkoasiasta. Esitämme lausuntonamme seuraavan:

Tuen taso, keskittäminen harvaan asutulle maaseudulle ja tuen vaikutusarvio

Yhdymme asetuksen perustelumuioluonnoksessa esitettyyn näkemykseen haja-asutusalueella sijaitsevien päivittäistavarakaupan myymälöiden tuen tarpeesta. Valtion talousarviossa kolmen vuoden siirtomäärärahana myönnetty 1 miljoona euroa on perusteltua keskittää harvaan asutulla maaseudulla sijaitsevien kyläkauppojen tukemiseen. Näin myymälää kohden myönnettävä tuki asettuu tasolle, jolla voidaan olettaa aikaansaattavan osoitettavia käytännön vaikutuksia kauppojen kannattavuuteen ja alueen palveluihin. Jaettuna harvaan asutun maaseudun noin 100 kyläkaupalle, kauppaa kohden tukea myönnettäisiin keskimäärin noin 10 000 euroa asetuksen kahden vuoden voimassaoloaikana. Ruotsissa vastaava tuki myymälää kohti on noin kuusinkertainen, 32 000 euroa vuodessa.

Pidämme tärkeänä, että tuen vaikutuksista tehtäisiin arvio vuoden 2020 aikana. Käytännössä lienee niin, että tuki maksettaisiin vuoden 2019 aikana, jolloin sen vaikutukset olisivat arvioitavissa seuraavana vuonna. Vaikutusarvio on tärkeä, jotta pysyväälle kyläkaupan tuelle osattaisiin arvioida oikea taso, tuen kriteerit voitaisiin määritellä oikein ja tukea voitaisiin perustellusti laajentaa myös muualla maaseudulla kuin harvaanasutulla maaseudulla sijaitsevalle kyläkaupalle.

Avustuksen edellyttämät palvelut myymälässä

Asetusluonnoksen 6 §:ssä kuvataan tuettava palvelukokonaisuus, johon sisältyy päivittäistavarakauppaa ja vähintään kaksi muuta kaupallista palvelua seuraavista: postipalvelu, käteisnostopalvelu, apteekkipalvelu ja polttoainejakelupalvelu. Pidämme perusteltuna lähtökohtana sitä, että tuen myöntäminen edellyttää muitakin kaupallisia palveluita kuin päivittäistavarakauppaa. Näemme kuitenkin, että muita palveluita ei pykälässä tule nimetä erikseen. Kaupan tulee voida itse luoda oma palvelukokonaisuutensa paikallisen kysynnän mukaan. Esimerkiksi Matkahuollon tai DHL:n pakettipalvelu voi palvella

8.2.2019

paikallista tarvetta paremmin kuin Postin palvelu. Mikäli Alko Oy kehittäisi asiamiestoimintaansa Ruotsin monopoliyhtiö Systembolagetin tapaan, kyläkaupat voisivat palvella asiakkaitaan nykyistä useammin alkoholijuomien jakelijoina, jolloin vähittäismyyntimonopoli palvelisi kansalaisia alueellisesti nykyistä tasa-arvoisemmin. Pidämme ongelmallisena lisäksi sitä, että tuen sitominen muutamaaan päämieheen saattaa vähitellen johtaa siihen, että myymälän niiden palveluiden ylläpitämisestä saaman palkkion kustannusvastaavuus heikkenee entisestään, jos tuki mielletään osaksi asiamiespalkkiota. Kaupan kannalta ei myöskään ole kohtuullista, että sen tukikelpoisuudesta päättäisivät muut yritykset, kuten paikallinen apteekkari, Posti Oy tai pankki. Vaihtoehtoisesti mainittuja lieveilmiöitä voitaisiin vähentää myös vaatimalla hakijalta kahden sijasta yksi 6 §:ssä mainittu oheispalvelu.

Polttoainajakelu on asiakkaiden arvostama, syrjäseuduillakin välttämätön lähipalvelu. Asetusluonnoksessa se mainitaan yhtenä neljästä päivittäistavarakaupan lisäpalvelusta, joista myymälän on avustusta saadakseen tarjottava kahta. Toisaalta todetaan, ettei huoltoaseman yhteydessä oleville myymälöille tukea myönnetä. Näemme, että myös huoltoasemoiden yhteydessä sijaitsevilla myymälöillä tulisi olla mahdollisuus saada avustusta, jos muut edellytykset täyttyvät. Ne ovat aivan yhtä tärkeitä alueidensa palveluntarjonnalle kuin muutkin kyläkaupat.

Avustuksen rajaaminen 50 prosenttiin päivittäistavarakaupan ja neljän erikseen mainitun palvelun kustannuksiin ei ole tarpeen tuen määrän rajoittamiseksi. Maksimimäärä 15 000 euroa tulee täyteen huolimatta rajauksesta. Ratkaisevaksi yksittäisen myymälän saaman avustuksen suuruudelle nousseekin tukikelpoisten hakijoiden määrä.

Esitämme, että avustusta jaettaisiin suhteessa hakijoiden kokonaisliikevaihtoon huomioiden kaupallinen toiminta kokonaisuudessaan lukuun ottamatta ravintola- ja kahvilatoimintaa sekä polttoaineiden myyntiä. Näin voidaan kohtuullistaa liikenneasemien yhteydessä toimivien myymälöiden saaman avustuksen määrää suhteessa muihin myymälöihin, jotka palvelevat selkeämmin vain oman alueensa asukkaita ja kesäasukkaita. Samalla tehtäisiin helpompaa avustuksen hakemisesta ja avustuksen käytön valvonnasta. Vaihtoehtoisesti tuki voitaisiin jakaa hakukelpoisille myymälöille tasasuuruisena vaatimatta hakijoilta kustannuserittelyä.

Avustuksen hakeminen

Hakemukselle esitetyt muodolliset vaatimukset eivät saa nousta avustuksen hakemisen esteeksi. Minkään palvelutarjonnan osasen kuluja ei eriytetä kirjanpidossa. Esimeriksi Postin asiamiehenä toimimisen henkilöstö- tai toimitilakuluja ei kirjanpidossa eriytetä omiksi kustannuserikseen. Sama henkilökunta ja kiinteistö palvelee myös muiden palveluiden tuottamisessa.

KAUPAN LIITTO

Lausunto

3 (3)

8.2.2019

Avustuksen hakeminen edellyttää valtionapuviranomaisena toimivalta Maaseutuvirastolta selkeitä ohjeita. Esimerkiksi 9 §:n toisen momentin 3 luetelmakohtassa mainittu maininta ”tiedoista, joiden nojalla voidaan todentaa, että hakija ei ole asetuksen (EU) N:o 360/2012 mukainen taloudellisissa vaikeuksissa oleva yritys” kaipaava selvää ohjeistusta. Myymälän tulisi voida todeta julkisista kartta-aineistoista helposti ja selkeästi, sijaitseeko se harvaan asutulla maaseudulla, ja onko se siten hakukelpoinen.

Maaseutuviraston tulisi voida selvittää yrityksen avustuskelpoisuus pääasiassa yrityksen tuloslaskelman ja taseen sekä hakijan niiden pohjalta toimittamisen tietojen perusteella. Tässä yhteydessä on huomioitava, että S-ryhmän alueosuuskauppojen myymälöiden osalta vastaavat tiedot ovat yrityksen sisäisen laskennan tietoja.

Kunnioitavasti

PÄIVITTÄISTAVARAKAUPPA RY

Kari Luoto
toimitusjohtaja

KAUPAN LIITTO

Mari Kiviniemi
toimitusjohtaja